

Recenzii

recunoască și elementele fundamentale comune ale celor două viziuni: „aceasta înseamnă că, dincolo de particularitățile fiecăruia, îi putem privi, atât pe Sf. Atanasie cel Mare, cât și pe Ansel de Canterbury, ca aparținând aceleiași Biserici Creștine Universale” (p. 19).

Dr. Ciprian Iulian Toroczka

Iovan Ianici, *Să fim oameni! Viața și cuvântul patriarhului Pavel al Serbiei*, trad. din limba sârbă de Ionuț și Sladjana Gurgu, Ed. Predania, București, 2011, 244 p., ISBN 978-606-8195-12-4

Volumul reușește în cele 244 pagini să respecte intenția anunțată de autor încă din titlu, sintetizând cu succes atât personalitatea cât și învățăturile unui patriarh aproape secular, care a trăit o viață și o arhipăstorire pline de tulburări. Autorul, ziarist al săptămânalului sârb NIN, fiind mișcat de persoana vrednicului de pomenire patriarh cu ocazia unor interviuri acordate de dânsul, a dorit să sublinieze în acest volum sfințenia vieții acestuia, apreciată atât de poporul pe care îl păstora cât și de conducătorii țărilor cu care Serbia se afla în război sau de întâi-stătătorii altor culte religioase. Volumul este structurat în 30 de părți precedate de un cuvânt de întâmpinare, ordonate după cronologia vieții patriarhului Pavle. Titlul ales de autor reflectă învățătura patriarhului Pavle care spunea „datori suntem să ne purtăm ca Oameni și în cele mai grele împrejurări. Nu este pricină, nici națională nici personală care ar putea să ne îndreptățească să fim neoameni” (p. 37).

Primele capitole alcătuiesc o scurtă biografie a patriarhului, începând cu tânărul Goiko, rămas orfan de ambii părinți, Ștefan și Ana. Crescut fiind de mătușă încă de mic, patriarhul avea să mărturisească ulterior despre dânsa că „...mi-aș dori ca atunci când voi muri s-o văd mai întâi pe mătușa mea și abia apoi pe ceilalți” (p. 13). Momentul apropierei de Biserică a venit după o educație creștină primită încă din pruncie și a avut o mare intensitate după terminarea ciclului primar școlar, când tânărul Goiko a fost trimis la o mănăstire, timp de o lună. Despre acel moment al vieții sale, patriarhul a mărturisit ulterior că „...cu toate că nu puteam înțelege totul din slujbele bisericesti, simțeam foarte aproape veacurile trecute și rugăciunile înaintașilor...deși pe atunci nici cu gândul nu gândeam că viitorul meu va fi legat de Biserică” (p. 13). După absolvirea liceului, tânărul Goiko s-a înscris la Seminarul Teologic din Saraiievo și apoi la Facultatea de Teologie din Belgrad. Retras din nou la o mănăstire, din cauze medicale, Goiko a fost nevoit să se ascundă în munți fugind de armatele bulgare ce nimiceau tot în cale, inclusiv așezămintele monahale. Ducând o viață împovărată de drastică ocupație străină, Goiko se îmbolnăvește de tuberculoză și în procesul de însănătoșire, aflându-se în mănăstirea Vuian, a decis să urmeze vieții monahale ca mulțumire pentru minunea vindecării sale. Călugărit fiind la mănăstirea Blagoveštenie cu numele de Pavle, a fost mutat ulterior la mănăstirea Racea care, deși oficial avea parte de disprețul poporului ateist, era în fapt foarte iubită de popor. Având hărnicia de a pune în valoare cele învățate în facultate, monahul Pavle a fost chemat preot și profesor la seminarul de la Prizren, cu recomandarea de a își desăvârși studiile la Atena. Întors de la Atena, a fost propus pentru treapta arhieriei pe seama Eparhiei Ras-Prizren, pe care a păstorit-o vreme de 33 ani. În acea vreme, statul încă prigonea cu asprime Biserica,

iar Episcopul Pavle își apăra eparhia luptându-se să ocrotească sfintele lăcașuri, ajutând preoții și monahii, închinând mereu lui Dumnezeu faptele sale mari. Pentru aceste fapte era prigonit și de albanezii neortodocși care îl împingeau, îl loveau sau îl dădeau jos din autobuz. Păstorirea sa fiind model de smerenie, hărnicie și dragoste, a fost chemat în 1990 la treapta de Patriarh al Serbiei. Această datorie i-a fost încredințată într-un moment deosebit de greu pentru istoria Serbiei; războaie, presiunile puterilor apusene, sărăcie și tulburări din țară. Cartea fiind foarte bogată în exemple de fapte minunate din partea patriarhului. Pavle a lucrat neobosit pentru împlinirea datoriei sale de păstor duhovnicesc, în călătorii misionare prin întreaga lume, călătorind mai mult decât cei trei patriarhi dinaintea lui împreună. Activitatea și trăirea sa ascetică a făcut pe mulți oameni să se plece sub mâna sa pentru o binecuvântare. Pentru personalitatea sa care a inspirat atât de mult, Patriarhul Pavle a fost considerat simbol al unității Bisericii Ortodoxe Sârbe.

Capitolele următoare se referă la activitatea politică a patriarhului, care, ca un adevărat trimis al lui Dumnezeu, propovăduia întotdeauna pacea și egalitatea pentru toate neamurile și credințele. Într-un dialog cu Secretarul de Stat American Lawrence Eagleburger acesta i-a spus: „vă rog să priviți adevărul din toate unghiurile. În aceste vremuri, suntem conștienți că este foarte greu să avem o astfel de perspectivă. Nu este ușor a vedea chinurile pătimate de Sârbi din partea Croaților, sau ce pățesc Croații și musulmanii din partea Sârbilor. Din păcate, în toate taberele sunt oameni care săvârșesc fărădelegi. Și astăzi cel mai înfricoșător. Sunt oameni care răspund la rău cu rău. Noi însă așteptăm din partea tuturor să fim măsurăți cu aceeași măsură. Vine iarna și vom avea nerociri de înfruntat. Copiii, bolnavii și refugiații vor avea cel mai mult de suferit. În puțină vreme vor rămâne fără hrană, cărbune, medicamente...Pe toți acești oameni îi încredințăm inimilor Domniilor Voastre și inimilor oamenilor de bună credință...”. Ca și răspuns, Secretarul de Stat îi mărturisește că „dacă pe fața pământului ar mai fi un om ca Dumneavoastră, în lume n-ar mai fi războaie, ar domni pacea!”. Pentru activitatea sa în raport cu lumea politică zguduită de tensiuni, Patriarhul a fost numit „icoană vie și călătoare a Bisericii” (p. 95). La sfârșitul anului 2005, Sinodul Arhieresc al Bisericii Ortodoxe Sârbe, sub conducerea Patriarhului Pavel, ca urmare a anunțului că vor începe discuțiile despre hotărârea „statutului definitiv” al provinciei Kosovo și Metohia, a făcut public mesajul său prin care cere să fie luate în seamă interesele tuturor cetățenilor din acea regiune, căci „pâinea, apa, soarele și dragostea lui Dumnezeu sunt pentru toți cei din Kosovo și Metohia”.

Începând cu a doua jumătate a cărții, autorul notează interviurile pe care le-a luat patriarhului Pavel sub forma unui dialog. Sunt abordate subiecte precum păcatele personale care duc la suferința neamului ca întreg, rugăciunea pentru vrăjmași – mai importantă decât dragostea pentru propriul neam, păstrarea dreptății în suflete chiar și în vreme de război, inspirarea tinerilor în viață, relația dintre Biserică și Stat etc.

Începând cu pagina 173 autorul prezintă cu preponderență aspecte din viața personală a patriarhului, care fac și mai mult dovada vieții sale de sfințenie. Printre altele, este descrisă locuința lui de după alegerea ca patriarh – o chilie de doi metri lățime, cu un pat și o poliță deasupra, un scaun și un seif, pe care le considera suficiente pentru activitatea sa.

Recenzii

Mai sunt amintite și faptul că hainele și le făcea singur, că nu avea nici radio, nici televizor, nici nu citea ziare, ci toate veștile ajungeau la el prin ucenici.

Ultima parte a cărții, descrie ultimii ani ai vieții sale pământești, ultima Împărtașanie, impresiile celor care l-au cunoscut personal, precum și amintiri despre faptele și gândurile patriarhului Pavle al Serbiei.

Drd. Ioan-Paul Crîngașu

***Edinburgh 2010. Mission Today and Tomorrow*, ed. Kirsteen Kim & Andrew Anderson, Edinburgh 2011, 450 p, ISBN 978-1-870345-91-0**

Conferința Misionară Mondială Edinburgh 2010 care a avut loc între 2-6 iunie 2010 a fost în primul rând o celebrare a “creștinătății mondiale” la o sută de ani de la celebra conferință Edinburgh 1910 considerată a fi, printre altele, momentul nașterii mișcării ecumenice moderne. La centenarul Edinburgh 2010 au participat reprezentanți creștini din întreaga lume, majoritatea fiind din emisfera sudică, fapt care a reflectat obiectiv realitatea că acum majoritatea creștinilor trăiesc în acea parte a lumii. Edinburgh 2010 a fost în același timp și un studiu serios și o reflecție asupra statutului actual al misiunii mondiale și a provocărilor celor care caută să-L mărturisească astăzi pe Hristos, culminând cu o chemare comună la misiune. Centrul acestei chemări sau “baza acestei chemări comune” a fost stimularea la participarea « misiunii lui Dumnezeu » în Hristos pentru mântuirea lumii. Pregătirea acestei conferințe a fost realizată de un grup de lucru, a cărui muncă s-a concretizat în publicare a două volume: *Edinburgh 2010 : Mission Then and Now*, ed. de David A. Kerr și Kenneth R. Ross, care cuprinde deliberările diferitelor seminarii până în anul 2000 și *Edinburgh 2010. Volume II Witnessing to Christ today*, edited by Daryl Balia și Kirsteen Kim, Edinburgh, 2010, 301 p., care cuprinde rezultatele procesului de studiu care s-a constituit și ca material pregătit al conferinței (vezi recenzia subsemnatului pe marginea acestui volum publicată în *Revista Teologică*, Serie nouă, anul XX (92), iul-sept. 2010, p. 216-218).

Acest volum cuprinde în mod oficial ceea ce s-a prezentat pe parcursul Conferinței Misionare Mondiale, Edinburgh 2010. La începutul volumului, chiar înainte de *Introducere* (p. 3-6) editorilor, este redată „*Chemarea comună Edinburgh 2010*” (p. 1-2), despre care am vorbit mai înainte. Deși este rezultatul final al conferinței, această chemare la misiune a fost plasată de editori la începutul volumului pentru a reliefa faptul că este cel mai important mesaj pe care aceasta îl are de transmis lumii întregi. Sunt redată apoi principalele mesaje de salut transmise conferinței: Rev. Dr. Olav Fykse Tveit, Consiliul Mondial al Bisericilor, Rev. Dr. Geoff Tunnicliffe, Secretar General al Alianței Mondiale Evangelicale și Cardinalul Keith O’Brien, Arhiepiscop și Mitropolit al Arhidiecezei Sf. Andrei și a Edinburghului (p. 7-13). Un capitol aparte este dedicat *Vieții spirituale din cadrul conferinței* (p. 15-36) care începe cu un articol scris de călugărița catolică Elisabeth Moran SSC, membră a Comitetului de viață spirituală a centenarului Edinburgh 2010 în care aceasta descrie și comentează din perspectivă personală evenimentele spirituale ale evenimentului. Sunt redată apoi omiliile rostite, dintre care remarcăm pe cea a Înaltpreasfinției Sale Prof. Dr. Nifon, Mitropolit de Târgoviște, rostită în dimineața zilei de vineri, 4